

Názov mikroprojektu: Refresher pre učiteľov

Online Živá knižnica s Mat'om - feedback z hodín v Špeciálnej ZŠ na Odborárskej ulici 2 v Košiciach

Vypracovala: PaedDr. Zuzana Révészová, učiteľka, účastníčka Komenského inštitútu 2016/2017

Kontext:

Slovenské školstvo čelí množstvu problémov. Mnoho učiteľov nie je odborne pripravených vzdelávať „iné“ deti a v dostatočnej miere naplňovať ich vzdelávacie potreby. Odborníci z rôznych veľkých firiem majú podporu – teambuildingy, refreshery či koučing. Školstvo disponuje len množstvom akreditovaných školení, ktoré idú úplne mimo ich realitu a potrieb. Tieto problémy vnímame aj v Špeciálnej základnej škole na Odborárskej ulici v Košiciach.

Školu navštevujú deti z vylúčených komunít mesta Košice, deti z detského domova a z krízového centra. Vieme však pracovať s inakosťou? Ako chceme dosiahnuť, aby sa naši žiaci s rôznym znevýhodnením v živote posúvali? Vieme využiť ich potenciál či talent?

V roku 2016 som sa stala študentkou Komenského inštitútu¹ (realizuje OZ Živica). Účastníci projektu dostali možnosť vo svojich školách realizovať mikroprojekty. Inšpiráciou pre mňa bola práca a blogy Janette Maziniovej - Motlovej a hlavne jej výrok: „... aby ľudia, ktorí prichádzajú do kontaktu s malými rómskymi deťmi, vnímali, že to, čo z nich vyrastie, majú v rukách aj oni. A že sa nemôžu tváriť, že všetko majú v rukách len Rómovia samotní.“

Cieľom môjho mikroprojektu „Refresher pre učiteľov“ bola obnova, posilnenie prístupu učiteľov k vzdelávaniu rôznych detí prostredníctvom inšpiratívnych stretnutí s odborníkmi na túto tému. Stretnutia boli zamerané na prácu s inakosťou „in“ a inakosťou „out,“ pohľad na stereotypy a predsudky i na metodiku práce s online Živými knižnicami.

Čo sa podarilo:

¹ Komenského inštitút je projektom mimovládnej organizácie Živica. Vytvára inšpiratívny priestor pre pedagogických lídrov Slovenska, ktorým umožňuje získať vedomosti a zručnosti potrebné na zmenu školstva k lepšiemu. Jeho cieľom je poukazovať na významné problémy v slovenskom školstve a prostredníctvom praktických riešení realizovaných učiteľmi ukázať možné cesty ich postupného prekonania. Dvadsiatim pedagogickým lídrom preto každoročne poskytne bezplatné špičkové ročné štúdium a podporu k dosiahnutiu reálnych zmien v školských komunitách.

13. októbra 2016 sme vďaka podpore Komenského inštitútu v rámci celoškolského metodického dňa zorganizovali workshop **Refresher pre učiteľov**. Lektorkou a spíkerkou bola Mgr. Janette Maziniová-Motlová z OZ Eduma - Bratislava.

Témou workshopu bolo priblíženie rómskej kultúry z pohľadu Janette, práca s inakosťou, stereotypy a predsudky, mentoring a koučing žiakov mimo školy a vo voľnočasových aktivitách či metodika práce s Online Živými knižnicami.

Foto 1: Janette Maziniová – Motlová počas workshopu na SZŠ Odborárska v Košiciach²

Workshop bol zameraný na profesijný „refresh“ učiteľov, na zmenu ich náhľadu a premýšľania o žiakoch, motiváciu „robiť veci inak“ a získania informácií o nástrojoch na zmenu – stratégiách koučingu a mentoringu i spomínanej metodiky online Živých knižníc.

Program tréningu 13.10., Odborárska ul. Košice

8.00 – 8.50	úvod do tréningu <ul style="list-style-type: none">• Predstavenie účastníkov, predstavenie cez obrazovú projekciu• Očakávania
8.50 – 10:00	emócie ako nástroj zmeny? <ul style="list-style-type: none">• Kde pramení zmena• Emocionálne prežívanie vs konanie IN, OUT• Jazyk ako nástroj do sondy myslenia komunit
10.00 – 10:15	prestávka
10.15 – 11:45	Z čoho pramení nepochopenie?

² Viac foto

<https://szsodborarska.edupage.org/photos/?photo=album&gallery=108#gallery/108>

	<ul style="list-style-type: none"> • Ľadovec kultúry • Kontext prežívania INÝCH detí/žiakov MY a ONI, škatulkovanie • Princíp viny a spravodlivosti, noriem rodiny, komunity,...
11:45 – 12:30	obed
12:30 – 16:15	ako podporiť zmenu v prežívaní a konaní žiakov? (v priebehu 15 min prestávka) <ul style="list-style-type: none"> • Projekcia • Animácia • Emocionálne učenie cez storytelling • Koučing • Mentoring
16:15 - 17:00	hodnotenie, ukončenie tréningu

Z učiteľov, ktorí po workshope prejavili záujem ďalej spolupracovať sme vytvorili užšiu skupinu (6 učiteľov a 1 pedagogická asistentka), ktorí mali supervíziu odborníkov z OZ EDUMA. Títo učitelia využili na vyučovaní metodiku práce s online Živou knižnicou, ktorú si osvojili na workshope. V období január - február 2017 pracovali s videom v dvojhodinových blokoch v šiestich triedach so 47 žiakmi vo veku od 8 do 16 rokov (triedy 2.A; 5.B; 6.A; 6.B; 6.C, 8.A, 9.A). Zároveň využili metódu tieňovania učiteľov,³ ktorú si tiež osvojili na workshope. Všetci zapojení učitelia si preštudovali metodiku práce s online Živou knižnicou (Eduma 2016) i Feedback na hodinu a online živou knižnicou „Občianka s Maťom“ (spracovala Anežka Marková).

Z online Živej knižnice sme na vyučovaní využili video s Maťom (Martin Karen je mladý muž s telesným hendikepom – chýbajúcou časťou horných končatín, ktorý vyrastal v košickom Ústave pre telesne postihnutých).⁴ Príbeh sme zvolili aj preto, že Martin žije v našom meste a plánovali sme ho pozvať do školy.

Na otázku: „Čo vám dal metodický deň "Refresher pre učiteľov" s Janette Maziniovou?“ učitelia odpovedali takto:

1. *Stretnutie s Janette bolo pre mňa veľkým prekvapením, neočakávala som takú verejnú úprimnosť. Ak všetko, čo prežila je skutočnosťou, obdivujem jej zmenu v postojoch, životných cieľoch a optimizmus. Ťažko povedať, ako by som hľadala ja východisko z takých vážnych problémov. Je to prvá Rómka, ktorá skutočne vykreslila charakter rómskych žiakov (s ktorou som sa stretla, okrem našej asistentky). Aktivity boli veľmi zaujímavé.*

³ Tieňovanie (shadowing) - sledovanie vyučovacieho procesu. Učitelia len sedia, nezasahujú do hodiny. Majú tablet alebo papier a zapisujú si, čo učiteľ na hodine robí, aby sa poučili do vlastnej praxe.

⁴ <https://onlinezivakniznica.sk/video/Telesny-hendikep/Mato-Ako-sa-zije-s-fyzickym-hendikepom2>

2. *Mne to dalo možnosť pohľadu na otázky a problémy, s ktorými sa stretávame v každodennej praxi, z druhej strany. Možnosť pochopiť, prečo ľudia konajú tak, ako konajú, vidieť príčiny. Viac chápať, než odsudzovať. U mňa konkrétne to bolo aj to, že v priebehu semináru som sa zamyslela nad vzťahom k práci, ktorú robím, čo sa mi na nej páči. Znovu si uvedomiť, že to, čo robíme, má zmysel....*
3. *S Janette mi svitla opäť hviezdíčka nádeje, že moja práca nie je márna.*
4. *Toto stretnutie mi dalo novú skúsenosť, aktivity, ktoré môžem robiť s deťmi. Mala som z toho pocit neformálnosti, otvorenosti a empatie. Pozitívne hodnotím Janettin prístup k handicapovaným ľuďom a snahu poukázať na to, že si nemáme robiť predsudky.*
5. *Janette je veľmi príjemná, empatická a skúsená žena. Rada sa stretávam s takými ľuďmi, je si s nimi čo povedať, dajú človeku aj iný pohľad na nejakú vec, inú skúsenosť. V našej práci je veľa formálnosti, papierovačiek.....mne sa páčia takéto formy práce.*
6. *Metodický deň bol zaujímavý, Dozvedeli sme sa o Rómoch informácie, o ktorých sa bežne nerozpráva. V každom prípade podnetné stretnutie, na základe ktorého by mal človek prehodnotiť rebríček priorít.*
7. *Storytelling v podaní Janette mal všetko, čo malo byť nám poslucháčom odovzdané, a som presvedčená o tom, že nielen mne, ale aj ostatným zúčastnením učiteľom potvrdila veľa skutočností, ktoré sa vyskytujú u našich žiakov. Páčila sa mi metóda kaučing, kde Janette kládla špecifické otázky učiteľke Zuzke, ktoré ju mali do viesť k sebareflexii a lepšiemu sebazoznaniu k definovaniu vízie vlastnej budúcnosti.*
8. *Zistenie, že ísť hlavou proti múru sa oplatí a " že nás Pán Bůh udělal všechny stejné. Jeden je bílý a druhý černý. Jeden je krásný jak vy a já, anebo podobaný od neštovic. Ale všem je nám zima, když venku mrzne, a všichni se potíme, když praží slunce. A všichni musíme dýchat, abychom se neudusili. A všechny nás nakonec odvezou, no. Jinými slovy, všichni jsme smrtelní. I nesmrtelní. Ale pro tohle nesmíme jeden z druhého dělat otroka. Pro tohle každý, ať jeho táta byl prezident nebo dráteník, musí mít stejnou příležitost žít plný život. Nikdo si nesmí myslet, že je něco víc nebo lepšího než ten druhý. Možná že toho má víc v makovici, možná že nosí lepší košili, že má fortelnější ruce, možná že má větší bicepsy. Ale tohle všechno ho jenom zavazuje, jenom zavazuje, aby toho udělal tím víc. Tím víc pro ty s menšími bicepsy a s horší košilí. Jenže tomuhle můžou věřit a rozumět jenom ti z lidí, kteří mají rádi lidi. " (J. Masaryk) - asi tak by som opísala pocity po stretnutí s J. Mazíniovou.*
9. *V školstve pracujem už 20 rokov. Absolvovala som mnoho školení a metodických dní, ale ani jedno z nich mi nedalo to, čo stretnutie s Janette. Nové informácie, vedomosti a hlavne veľa zážitkov.*

V nasledujúcej časti prinášame prehľad, ako sme s videom pracovali v jednotlivých triedach. Každý učiteľ k téme pristúpil trochu inak.

Ako sme sledovali video s Maťom

2.A – 12.01.2017

Vek žiakov: 8 – 9 rokov

Forma: blok (90 minút) na predmetoch vecné učenie a pracovné vyučovanie – sebaobsluha.

Použité metódy: tieňovanie - asistentka Janka; riadené sledovanie videa s kladením otázok; diskusia; spätná väzba, praktické činnosti, situačné hry, simulácie činností.

Pomôcky: interaktívny systém; prelepené palčičky (na simuláciu hendikepu horných končatín); pomaranč; písacie potreby; kuchynské potreby

Situácia: V triede je Tomáš - nechodiaci spolužiak po DMO. Kolektív bol teda od 1. ročníka konfrontovaný s inakosťou – telesným hendikepom. Žiaci sa naučili Tomášovi pomáhať, priniesť a odnieť pomôcky, hrať sa s ním a pod. V 2. ročníku došlo v kolektíve k zmenám, novšie deti pristupovali k Tomášovi s nevôľou. V októbri sme preto metódou riadeného sledovania⁵ pracovali s videom Každý z nás si zaslúži mať v živote svoju Mariu.⁶

Žiakov video veľmi zaujalo, žiadali si reprízy, často o ňom diskutovali. Prístup k spolužiakovi sa zlepšil aj u nových žiakov, kolektív sa opäť zomkol a pomáhal.

Priebeh: Krátko sme si pripomenuli príbeh o Marii (chceli ho znovu vidieť). Opýtala som sa, či si okrem nášho Tomáša a chlapčeka z videa o Marii poznajú aj ľudí s iným hendikepom (nepoznali, ale už vedeli, čo je hendikep). Povedala som im, že majú možnosť spoznať mladého muža, ktorý má tiež telesný hendikep. Uvidia, ako vyrástol a ako to zvláda.

Reakcie detí: Keď sa na obrazovke zjavil Maťo, jeden žiak (v našom kolektíve nový) si symbolicky popľul svoje ruky⁷ (pozorovanie tieňujúcej asistentky).

⁵ stopnutie na vybraných miestach, kladenie otázok, diskusia, spätná väzba

⁶http://www.mojevideo.sk/video/256fb/kazdy_z_nas_si_zasluzi_mat_v_zivote_svoju_mariu_.htm
!

⁷ Symbolické „popľuvanie sa“ znamená v rómskej komunite ochranu, aby sa „mne také niečo nestalo.“

Foto 2: Žiak vpravo sa pri pohľade na obrazovku symbolicky „popľul.“

Jedna žiačka (tiež v našom kolektíve nová) sa odvrátila a odmietla video sledovať so slovami: „Nechcem ho vidieť.“ Neskôr sa otočila, video dosledovala a spolu s ostatnými kladla otázky. V ďalšej fáze hodiny sa aktívne zapájala.

Foto 3: Jedna žiačka video odmietla.

Ostatní žiaci Maťov príbeh so záujmom sledovali. Opäť sme pracovali metódou riadeného sledovania. Pri zastavovaní som si musela overovať, či žiaci rozumeli reči (niekedy nerozumeli, pretože Maťo trochu zle vyslovuje).

Potom som žiakov vyzvala, čo by sa chceli Maťa opýtať, keby prišiel do školy. Najväčší problém mali formulovať otázku (s týmto problémom sa pasujeme aj na ďalších predmetoch). Prvé otázky boli vlastne nesmelé konštatovania (nevie chodiť..... asi nevie piť...je múdry....), ale po prvej formulovanej otázke sa rozbehli a položili nasledujúce **otázky**:

Vie chodiť? Ako píše? Ako si vyberá veci? Ako pije? Ako by tlačil kočík? Ako spí? Ako nakupuje? Ako si ustieľa posteľ? Ako sa oblieka? Ako sa obúva? Ako sa kúpe? Ako si dáva okuliare? (pýtala sa žiačka, ktorá ich nosí); Ako upratuje? Ako sa češe? Ako sa holí?

V ďalšej fáze bloku sme sa zamerali na praktické činnosti pri ktorých žiaci diskutovali a neustále sa vracali k videnému (ako by to on asi robil?). Všetky deti si vyskúšali všetky aktivity.

- sebaobsluha (lúpanie pomaranča, nalievanie do pohára, obliekanie, obúvanie, písanie..)

Foto 4 a 5: Lúpanie pomaranča - vľavo lúpe dievčatko, ktoré Maťa „nechcelo vidieť“

Foto 6 Ani obyčajné natiahnutie čiapky na hlavu nebolo jednoduché

V závere hodiny deti konštatovali, že Maťo to nemá ľahké, ale dokáže aj žartovať, je veselý a pracuje! Chceli by, aby prišiel, aby sa s ním mohli porozprávať, spoznať ho a vidieť, ako zvláda bežné činnosti, o ktorých rozpráva vo videu.

K videu sa priebežne budeme vracat' pri vhodnej téme a príležitosti (ochrana zdravia, ľudské telo a podobne).

5.B – 16.01.2017

Vek žiakov: 10 – 13 rokov

Forma: blok (90 minút) na predmetoch pracovné vyučovanie (práca s kartónom) – telesná výchova.

Použité metódy: tieňovanie - asistentka Janka; riadené sledovanie videa s kladením otázok; diskusia; spätná väzba, praktické činnosti, situačné hry, simulácie činností.

Pomôcky: interaktívny systém; prelepené palčičky na simuláciu hendikepu horných končatín; písacie potreby; kartón, lepidlo; toaletný papier; korčule.

Situácia: V triede je výborný, zomknutý kolektív. Jednu žiačku s rečovým hendikepom kolektív úplne akceptuje. Jeden žiak žije v detskom domove. O rôznych „inakostiach“ sa v triede bežne rozprávajú.

Priebeh: Pani učiteľka sa žiakov opýtala, či poznajú hendikepovaných ľudí a čo by robili, keby mali takého spolužiaka. Žiaci hendikepy poznajú, pomenovali niekoľko prípadov v komunite. S „iným“ spolužiakom nemali problém, v pohode by ho vzali za kamaráta. Sledovanie videa zvládli bez predsudkov, kládli otázky, diskutovali. S nadšením sa zapojili do druhej fázy a všetci si vyskúšali praktické činnosti (sebaobsluhu, obúvanie korčulí, písanie či prácu s kartónom).

Foto 7: Otázka: „Ako je to s hygienou a toaletným papierom?“ Už len odmotat' papier bolo ťažké...

Foto 8: Písanie bolo veľmi náročné

Foto 9: Obúvanie korčúl je ťažké aj pre deti bez hendikepu – často si pomáhajú aj ústami.

Foto 10: Práca s kartónom na pracovnom vyučovaní. S hendikepom to šlo veľmi pomaly.

6.C – 24. – 26.01.; 6.2.2017

Vek žiakov: 12 – 14 rokov

Forma: blok (120 minút) na predmetoch slovenský jazyk– pracovné vyučovanie (práce v dielni), IFV

Použité metódy: tieňovanie - asistentka Janka; riadené sledovanie videa s kladením otázok; diskusia; spätná väzba, praktické činnosti, situačné hry, simulácie činností.

Pomôcky: interaktívny systém; prelepené palčičky na simuláciu hendikepu horných končatín; písacie potreby; šach; zariadenie a vybavenie v dielni.

Situácia: V triede je výborný, zomknutý kolektív. Žiak s telesným hendikepom sa v triede nenachádza, ale majú žiačku so zdravotnými problémami, ktorá chodí len na 2 vyučovacie hodiny denne. Žiaci ju rešpektujú a prispôbujú sa jej individuálnemu režimu.

Priebeh: Pani učiteľka sa žiakov opýtala, či poznajú hendikepovaných ľudí a čo by robili, keby mali takého spolužiaka. Žiaci pomenovali niekoľko prípadov v komunite. S „iným“ spolužiakom nemali problém, v pohode by ho vzali za kamaráta. Sledovanie videa zvládli bez predsudkov, kládli otázky, diskutovali. Neustále však čakali, že Maťo na videu začne „konať“ a ukáže, ako zvláda prácu na PC, sebaobsluhu alebo „niečo.“ Otázky pre Maťu si spísali na plagáty a radi by sa s ním osobne stretli.

Opäť sa všetci s nadšením sa zapojili do druhej fázy. Vyskúšali praktické činnosti v dielni. Na ich prekvapenie sa im pomerne dobre pracovalo s náradím s väčším držiakom (pílka). Najväčším problémom bolo vyzliecť si pracovný plášť a zavesiť ho na háčik.

K videu sa trieda vrátila 6.2.2017 na slohu – napíšu Maťovi list a na informatike ho prepísali na PC a poslali mailom.

Milý Martin!

Košice 6.2.2017

Hned' na úvod by sme Ťa chceli pozdraviť. Veľmi nás zaujal Tvoj životný príbeh. Máme na Teba veľa otázok a chceli by sme sa s Tebou stretnúť.

S pozdravom VI.C trieda.

Foto 11: Online živá knižnica c 6.C

Foto 12: Pustiť a zastaviť vodu nebolo jednoduché. „Prečo nemáme pákové batérie? To by šlo ľahšie.“

Foto 13: Hráva Maťo nejaké hry? Nám sa veru nedarilo chytiť figúrky.

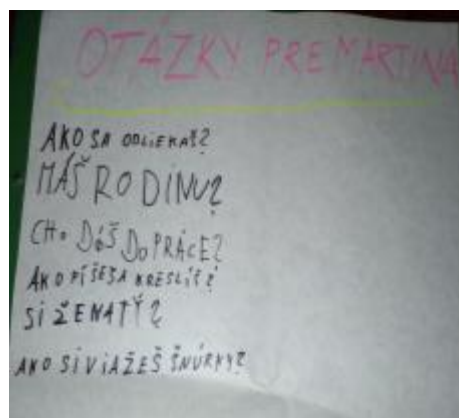
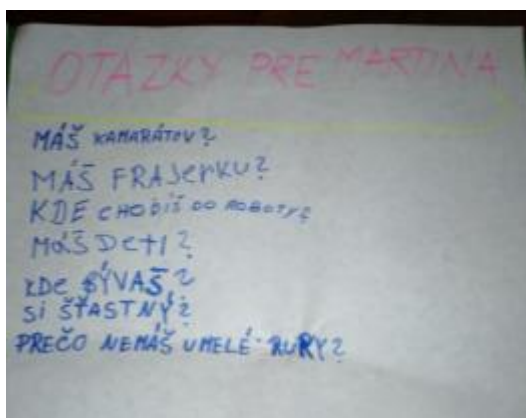

Foto 14: Otázky pre Maťa

Foto 15,16: Otváranie a zatváranie dverí či skrine – chytiť a stlačiť kľučku či kľúč bol problém.

Foto 17: Pílenie celkom šlo -píla má dlhú rúčku

Foto 18: Doslova najťažšie bolo obliecť a vyzliecť pracovný plášť a zavesiť ho na háčik.

6.A – 2.2.2017

Vek žiakov: 12 – 14 rokov

Forma: blok (120 minút) na predmetoch vlastiveda - slovenský jazyk.

Použité metódy: tieňovanie: asistentka Janka; riadené sledovanie videa s kladením otázok; diskusia; spätná väzba, praktické činnosti, situačné hry, simulácie činností.

Pomôcky: interaktívny systém; prelepené palčičky na simuláciu hendikepu horných končatín; písacie potreby.

Situácia: V triede je výborný kolektív. Žiak s telesným hendikepom sa v triede nenachádza. Jeden žiak žije v krízovom centre.

Priebeh: Pani učiteľka sa rozhodla zmeniť metodiku a nepripravovať žiakov na to, čo uvidia. Postupovala metódou riadeného sledovania. Všetci žiaci video sledovali s prekvapením a záujmom, odpovedali na otázky a diskutovali. Výnimkou boli dve žiačky, ktoré nevedeli, kam s očami. Tieňujúca asistentka i pani učiteľka si všimli, že majú veľké zábrany pozrieť na obrazovku.

Pri otázke, či by šli s Maťom na kávu (otázka vyplýva z Maťovej výpovede) všetci tvrdili, že áno. Len spomínané dve dievčatá povedali „nie“ pretože „je to hanba.“

Ostatní žiaci s „iným“ spolužiakom nemali problém, v pohode by ho vzali za kamaráta. Sledovanie videa zvládli bez predsudkov, kládli otázky, diskutovali.

Všetci s nadšením sa zapojili do druhej fázy. Vyskúšali praktické činnosti v triede. Najviac ich zaujalo písanie rôznymi spôsobmi - hlavne s použitím úst.

Foto 19: 6.A sleduje video s Maťom. Dve žiačky nevedeli, kam uhnúť očami.

Foto 20: Simulácia písania ústami

6.B – 7.2.2017

Vek žiakov: 12 – 14 rokov

Forma: blok (120 minút) na predmetoch slovenský jazyk – etická výchova.

Použité metódy: tieňovanie - asistentka Janka; riadené sledovanie videa s kladením otázok; diskusia; spätná väzba, praktické činnosti, situačné hry, simulácie činností.

Pomôcky: interaktívny systém; prelepené palčiaci na simuláciu hendikepu horných končatín; písacie potreby; vajíčko, horalka; bežné vybavenie triedy

Situácia: V triede je výborný kolektív. Žiak s telesným hendikepom sa v triede nenachádza. Jeden žiak žije v detskom domove.

Priebeh: Hodinu sme začali otázkou, čoho sa bojíme, z čoho máme strach.

Jedna žiačka sa bála, aby ju neuniesli, ďalšia, aby ju neokradli, jeden žiak sa bál, aby ho nevzali na transplantáciu orgánov- táto obava súvisela s témou, ktorú sme preberali na predchádzajúcej hodine vlastivedy.

Po spustení videa jedna žiačka odvrátila zrak (sestra žiačky 2. ročníka, ktorá odmietla sledovať video), ostatní pozerali. Nebáli sa, neštítali, skôr prejavovali ľútosť. Kládli otázky: „*Ako sa mu to stalo? Takto sa narodil? Ako to prijali rodičia?*“

Futbal by si s Martinom dvaja chlapci nezahrali. Dávid s tým nemal problém. Dôvod? Inakosť...nestretli sa s takýmto človekom, nerozumejú tomu, že aj takýto človek môže viesť plnohodnotný život, ba aj viac ako zdravý človek. Dievčatá mali viac empatie, na zmrzlinu do mesta by išli, hanbili by sa, ale išli.

Vysvetlili sme si pojem hendikep, s akým typom hendikepu sa už stretli. Nechceli sa rozprávať na túto tému, je im cudzia, prevažovala u nich skôr zvedavosť ako empatia.

Ak sme rozprávali o tom, že niekoho s takýmto s hendikepom by mali v rodine, vtedy sa ich počiatkový negativizmus postupne vytrácal, k tejto téme pristupovali citlivejšie.

V závere hodiny takmer všetci povedali, že by sa s Martinom radi stretli. Veľmi ho obdivovali, že dokáže rozbiť vajíčko bez prstov, oddeliť bielok od žĺtka, fotografovať. Postupne si získal ich náklonnosť.

Vyskúšali sme si aj my pracovať s Martinovým hendikepom- žiaci mali napísať svoje meno- pero držali obidvoma rukami, nebol s tým väčší problém. Ale zaviazať si šnúrky, zazipsovať zips na bunde, rozbaľiť horalku, zotrieť tabuľu- tu sa natrápili viac.

V závere nás najviac prekvapil Dávid vetou: „*Je to taký istý človek ako my.*“

Foto 21: 6.B sleduje video s Maťom

Foto 22: Viazanie šnúrok bol problém. Ako alternatívu žiaci uviedli suchý zips.

8.B – 19.2.2017

Vek žiakov: 13 – 15 rokov

Forma: blok (120 minút) na predmetoch slovenský jazyk – etická výchova; práca v skupinách.

Použité metódy: tieňovanie - asistentka Janka; riadené sledovanie videa s kladením otázok; diskusia; spätná väzba, praktické činnosti, situačné hry, simulácie činností.

Pomôcky: interaktívny systém; prelepené palčičky na simuláciu hendikepu horných končatín; písacie potreby; bežné vybavenie triedy

Situácia: V triede je dobrý kolektív. Nachádza sa tam žiak s poruchou sluchu, ktorý má doma brata s mentálnym znevýhodnením (ťažký stupeň MR). Jedna žiačka žije v krízovom centre.

Priebeh: Hodinu sme začali otázkou, či poznajú niekoho s hendikepom? (ani nie; žiak s hendikepovaným bratom o ňom nehovoril).

Ak by ste stretli rovesníka s hendikepom, rozprávali by ste a s ním? (1 dievča – určite nie; 1 dievča – určite áno).

Po spustení videa - na začiatku videa Š. reagoval slovami: „*Jaj, fuj!*“ ; potom video so záujmom sledovali.

Zastavenie pri otázke na Maťa: „*Z čoho máš strach?*“ - žiaci predpovedali, že Maťo sa bojí:

- *Že sa nevie brániť, umyť*
- *Vysmievajú sa mu*
- *Ľutujú ho cudzí ľudia*
- *Že sa nevie obriaďiť*
- *Ako chodí na WC, zlá hygiena*
- *Nemôže pracovať*
- *Ako sám navštívi lekára;*
- *Že nechytí premety.*

Reakcie:

- „*Taký človek je vždy uzavretý, smutný.*“ (Zdalo sa ti, že je Maťo uzavretý, smutný? Odpoveď: „*Ani nie.*“)
- „*Ako si podpíše občiansky preukaz?*“ (žiak, ktorý si mal na druhý deň prevziať nový OP)

Na záver všetci konštatovali, že by si s Maťom aj zahráli futbal (chlapci), aj by s nám šli na zmrzlinu (dievčatá).

J., ktorá na začiatku tvrdila, že by sa s ním nikdy nerozprávala po zhladnutí videa povedala, že by sa s ním rada porozprávala.

Všetci žiaci si opäť vyskúšali písanie na papier, na tabuľu, obliekanie a pod.

Na záver boli žiaci rozdelení do skupín a spísali otázky pre Maťa.

Foto 23: 8.B sleduje video s Maťom

Foto 24: Skupina spisuje otázky pre Maťa

Foto 25: Pokus o písanie ústami

Otázky pre Maťa:

- *Ako to zvláda sám? Potrebuje niekedy pomoc?*
- *Ako sa sprchuje?*
- *Kto mu pomáha pri varení?*
- *Ako stoluje? Ako pije, je?*
- *Nebolia ho ruky?*
- *Ako fajčí?*
- *Ako sa oblieka?*

9.A – 17.2.2017

Vek žiakov: 14-16 rokov

Forma: blok (120 minút) na predmetoch občianska náuka – informatická výchova; práca v skupinách.

Použité metódy: dvojica učiteľov; tieňovanie - asistentka Janka; riadené sledovanie videa s kladením otázok; diskusia; spätná väzba, praktické činnosti, situačné hry, simulácie činností.

Pomôcky: interaktívny systém; prelepené palčičky na simuláciu hendikepu horných končatín; tablet, mobil, bežné vybavenie triedy.

Situácia: V triede je výborný kolektív. Ani jeden žiak nemá telesný hendikep. Jeden žiak žije v detskom domove.

Priebeh: Hodinu sme začali otázkou, či poznajú niekoho s hendikepom?

Odpovede:

- *„Prečo sa nás také veci pýtate?“ (toto bola prvá trieda, ktorá zisťovala, prečo sa ideme baviť o tejto téme);*
- *Moja malá sestra zle rozpráva, ale pôjde na operáciu (pozn. dievčatko má rásštep podnebia);*

Stručné uvedenie, koho príbeh budeme sledovať. Púšťame video. Keď sa postava na obraze vyjasní a vidno hendikep, jedna žiačka sa otočí so slovami: *„Ja to nebudem pozerat’.“*

Foto 26: 9.A pri sledovaní videa s Maťom. Jedna žiačka sa otočila, pretože „to nechce vidieť.“

Počas riadeného sledovania videa v tejto triede zazneli najzaujímavejšie príbehy. Deviataci majú 15 – 16 rokov. Po počiatočnom prekvapení (prečo sa nás to pýtate?) nastala vyzretá diskusia. Uvádzame niekoľko príkladov:

D: „Ja by som s ním kludne šiel von. Mám takého kamaráta, čo má len pár prstov na jednej ruke. Keď bol malý, mama sa mu opila a horel im dom. Jeho brat umrel, jemu ohoreli ruky. Chodíme spolu von, je to môj kamarát, je v pohode, normálny, radi sa rozprávame. Aj pitie mu podržím, keď treba...“

J. (na otázku, čo Maťo robí): „Pomáha deťom, to vidno, že pracuje, že je šikovný.“

DŽ: „Naša malá sestra je postihnutá, ale nikdy by sme ju nedali do ústavu!“

Praktické činnosti:

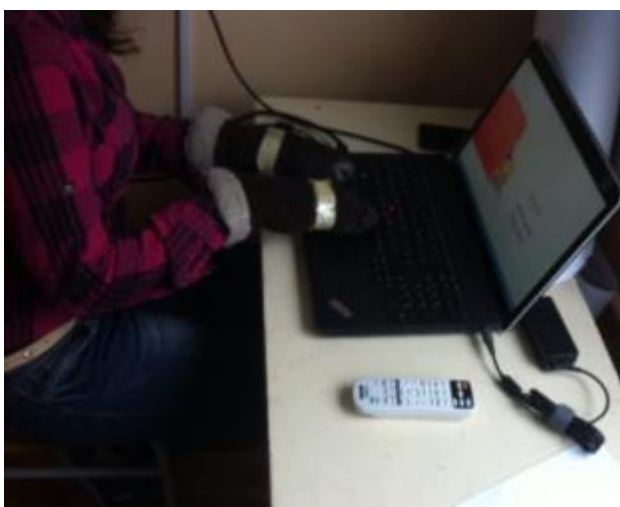

Foto 27: Pokus o písanie s hendikepom rúk

Na ďalšej hodine sa žiaci pokúšali s pomocou našich pomôcok simulujúcich hendikep pracovať s IKT (tablet, počítač, dotykový mobil). Zisťovali, že to nie je jednoduché – to ešte netušili, že o pár dní uvidia Maťa priamo v akcii bez problémov pracovať s technikou....

Foto 28: Pokus o prácu s tabletom

Foto 29: Pokus o telefonovanie s dotykovým mobilom.

Na záver napísali Maťovi mail, v ktorom ho pozvali na besedu do našej školy.

Vzhľadom na vysoký počet hodín pracovného vyučovania v našom type školy sme sa zamerali hlavne na praktické činnosti (sebaobsluhu, prácu s náradím a pod.). Ďalším preferovaným predmetom bol slovenský jazyk – hlavne písanie.

Návšteva Maťa v škole – 12.3.2017

<https://szsodborarska.edupage.org/photos/?photo=album&gallery=127#gallery/123>

Martin pracoval so žiakmi v dvoch skupinách, po 45 minút a s najmladšími sa stretol v 1 triede na 10 minút.

Žiaci boli nadšení. Videli, ako bez problémov zvládol IKT, ako sa vyzliekol, písal, napil sa a pod. Po počiatočných rozpakoch stačilo, aby ich svojim zaujímavým spôsobom oslovil a „boli jeho.“ Z triedy zaznievala živá diskusia, výbuchy smiechu, otázky, odpovede.... Žiaci boli spontánni, uvoľnení, odchádzali nadšení. Maťo totiž učiteľov „vypoklonkoval“ z triedy a obe skupiny „pubertiakov“ zvládol sám. Bol úprimný, bezprostredný, čím si deti získal.

Vyjadrenia učiteľov na blokové vyučovanie s online Živou knižnicou

- 1. Ešte viac takýchto Živých knižníc, teória je na figu. Video vyvolalo väčšinou negatívne, odmietavé reakcie. Stretnutie - prijatie, nadšenie, zábava, poučenie, obdiv.*
- 2. Celkovo vyvolalo emocionálnu búrku v deťoch, vzhľadom na to, že o postihnutí sa v komunite nerozpráva, skôr sa zakrýva. To, že aj človek s hendikepom zvládne bežné životné situácie bolo pre ne niečo neuveriteľné. Najväčší zážitok však bola samotná skúsenosť, keď vyskúšali realizovať úlohy so zábranami. Toto by malo prebiehať všade, deti aj ľudia sú k sebe netolerantní.*
- 3. Zúčastnila som sa všetkých vyučovacích hodín, kde učitelia pracovali s online Živou knižnicou. Zachytávala som všetky kladné aj záporné prejavy žiakov. Veľa žiakov sa ešte s hendikepovaným človekom nestretli, no radi by túto skúsenosť prežili. Medzi žiakmi sa našli aj takí, ktorí sa takýmto ľuďom vyhýbajú. Na hodine odvrátili pohľad, sklopili zrak alebo sa začali cítiť nepríjemne. Uvedomili si, že život hendikepovaných ľudí nie je ľahký, môže to čakať každého z nás. Preto dúfam, že vďaka stretnutiu s Maťom si uvedomili, čo by oni očakávali od zdravých ľudí, keby sa ocitli v takejto ťažkej situácii, a že ak stretnú hendikepovaného človeka, budú sa snažiť vžiť do jeho situácie a správať sa k nemu tak, ako by to očakávali aj oni od iných. Maťo žiakom dokázal, že hendikepovaný človek sa dokáže uplatniť v živote.*

Zhrnutie: Niekoľkí ľudia sa pýtali, či nie je skôr zameraný na žiakov, či pre učiteľov nebol určený len workshop. Čo však viac povzbudí, „refreshne“ učiteľa, ako vydarená hodina? Stačilo zmeniť klasický vzorec vyučovacej hodiny (tabuľa, krieda, prednáška) na blokové vyučovanie s využitím riadeného sledovania videa, interaktívnymi aktivitami zážitkového učenia, prepojiť predmety. A učitelia ohromene počúvali úplne iné reakcie žiakov, nečakané diskusie, záujem a konečné nadšenie zo stretnutia s Maťom. Koľko sa naučili žiaci, ale koľko učitelia! Došlo ku vzácnnej synergii, ktorá je veľkou pridanou hodnotou projektu.

Priebeh projektu bol prezentovaný na Metodickom dni pre učiteľov špeciálnych ZŠ Košického kraja, konaného 3.5.2017 na našej škole. Metodiku práce s online Živou knižnicou sme zapracovali do dokumentov školy.

Viac o mikroprojekte:

1. *O workshope Refresher pre učiteľov* <https://szsodborarska.edupage.org/>? Foto <https://szsodborarska.edupage.org/photos/?photo=album&gallery=108#gallery/108>
2. *Foto – priebeh online Živých knižníc s Martinom a stretnutie s Martinom* <https://szsodborarska.edupage.org/photos/?photo=album&gallery=123#gallery/123>
3. *O projekte* <https://szsodborarska.edupage.org/text3/>

Kontakty na viac informácií a spoluprácu:

Mail: zreveszova@gmail.com

Skype: zuzana.reveszova2

Fotografie: archív ŠZŠ Odborárska 2, Košice